

ASOCIAȚIA ROMÂNĂ DE ARHEOLOGIE

STUDII DE PREISTORIE

7/2010

**Editura Renaissance
București
2010**

ASOCIAȚIA ROMÂNĂ DE ARHEOLOGIE

STUDII DE PREISTORIE 7

COLEGIUL DE REDACȚIE

Redactor șef: Silvia Marinescu-Bilcu

Membri: Douglass W. Bailey, Adrian Bălășescu, Constantin Haită, Marcel Otte, Valentin Radu, Anne Tresset.

Coperta: Idol de marmură aparținând culturii Hamangia descoperit în peștera *Lilieilor* (Cheile Dobrogei).

Colegiul de redacție nu răspunde de opiniile exprimate de autori.

Manuscrisele, cărțile și revistele pentru schimb, orice corespondență se vor trimite Colegiului de redacție, pe adresa Șos. Pantelimon 352, sc. C, ap. 85, sector 2, București sau prin email: ara.romania@gmail.com; aroarh@yahoo.com; costel@arheologie.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Marinescu-Bilcu Silvia

Studii de Preistorie nr. 7 / Marinescu-Bilcu Silvia

Douglass W. Bailey, Adrian Bălășescu, Constantin Haită, Marcel Otte, Valentin Radu, Anne Tresset
București, Editura Renaissance, 2010.

ISSN 2065 - 2526

SPONSORIZĂRI ȘI DONAȚII

Editura *RENAISSANCE*

tipologice, a tehnicilor de fasonare și a frecvenței speciilor care furnizează materia primă sau a utilizării unui anumit tip de os.

Capitolul al V-lea (p. 223-254) cuprinde analizele statistice realizate pe baza materialului ceramic de la Miercurea Sibiului-*Petriș*. Acestea sunt realizate pe baza celor mai importante complexe închise, pe categorii de ceramică (fină, semifină, grosieră). Sunt luate în considerare raporturile dintre pastă și degresanți, netezirea și procentul anumitor culori ale ceramicii dobândite prin ardere. De asemenea, sunt indexate sub forma unui glosar de coduri, tehnicile de ornamentare utilizate și sunt realizate cataloage tipologice pentru fragmentele ceramice analizate (buze de vas, baze și picioare de vas, toarte și butoni). Capitolul se încheie cu o serie de tabele și rapoarte din baza de date, privind catalogarea formelor ceramice vinciene descoperite la Miercurea Sibiului-*Petriș*.

Concluziile sunt expuse în capitolul al VI-lea (p. 255-256), unde autorul marchează datele esențiale care decurg din lucrare. Sunt punctate sintetic considerațiile privitoare la originea culturii, cronologie, pătrunderea comunităților Vinča în arealul intracarpatic, elemente prezentate și analizate pe parcursul lucrării în discuție. De asemenea, se subliniază importanța datelor furnizate de cercetările arheologice de la Miercurea Sibiului-*Petriș*.

În completarea lucrării, capitolul al VII-lea (p. 257-270) se prezintă sub forma unei liste a celor 352 de planșe întâlnite pe parcursul textului, însoțite de scurte descrieri, după care, în ultimul capitol (p. 271-282) ne este prezentată ampla bibliografie (307 titluri) pe care se sprijină studiul.

Anexa 1 (p. 283-298) conține lista datelor radiocarbon întocmită parțial cu ajutorul proiectului *IPCTE Radio database* la care autorul a participat alături de Prof. Univ. Dr. S.A. Luca.

Alături de structura bine definită, hărțile, figurile, planșele și rezumatul în limba engleză (p. 299-304) duc spre o mai bună înțelegere a textului. Lucrarea oferă detalii importante privind cultura Vinča în Transilvania, contribuind la construirea unei imagini de ansamblu corecte în lumina cercetărilor din ultimii ani.

Mihai Gligor, *Așezarea neolitică și eneolitică de la Alba Iulia-Lumea Nouă în lumina noilor cercetări*, Cluj-Napoca, Ed. Mega, 2009, ISBN 978-606-543-045-7, 482 pagini, 217 planșe.

Vasile OPRIȘ*

Mihai Gligor este în prezent Lector Universitar la Facultatea de Istorie și Filologie a Universității "1 Decembrie" din Alba Iulia, desfășurând proiecte de cercetare asupra culturilor neolitice și eneolitice din bazinul Mureșului mijlociu.

Lucrarea de față reprezintă un studiu monografic asupra așezării neo-eneolitice de la Alba Iulia-Lumea Nouă. Volumul impresionant de informații și problematica complexă a sitului și a perioadei luate în discuție sunt analizate de către autor în 7 capitole distincte numerotate cu cifre romane.

În deschiderea volumului descoperim *Cuvântul înainte* (p. 7-9) scris de Prof. Univ. Dr. Florin Drașovean, argumentat ca o scurtă apreciere prin care sunt subliniate contribuțiile notabile pe care volumul domnului Mihai Gligor le-a adus la cunoașterea Neoliticului și Eneoliticului transilvănean. *Introducerea* (p. 11-13) prezintă contextul în care această lucrare a apărut, precum și principalii pași care au fost urmăriți în demersul genezei sale.

Primul capitol (p. 15-20) tratează cadrul geografic și elementele de habitat specifice zonei geografice de pe valea Mureșului mijlociu. Priviți ca factori determinanți în evoluția comunităților umane ce au locuit spațiul geografic de la Lumea Nouă, sunt descriși și analizați, raportat la bariera cronologică, următorii: formele de relief, rețeaua hidrografică, clima, precipitațiile, vegetația, solurile și resursele naturale

În capitolul II (p. 21-24) atenția se îndreaptă spre o scurtă prezentare a principalelor campanii de săpături arheologice întreprinse în această așezare, precum și spre evidențierea principalelor ipoteze emise de cercetători de-a lungul timpului.

Acest istoric al cercetărilor este continuat și analizat mai pe larg în capitolul III (p. 25-58), rezervat unui studiu elaborat al stratigrafiei așezării. Folosirea unor date exacte, descrierea detaliată a

---

* Masterand, Facultatea de Istorie, Universitatea București; vasilieleopris@yahoo.com

complexelor și a unităților de cercetare, ilustrarea situațiilor stratigrafice prin intermediul fotografiilor sau al desenelor, discuțiile aduse pe marginea fiecărei probleme apărute, argumentează și demonstrează existența unei complexe stratigrafii orizontale la Lumea Nouă. Succesiunea straturilor și a locuirii umane în cadrul așezării se conturează după schema crono-culturală: Vinča B/C-Lumea Nouă-Foeni-Petrești și este susținută de analiza tipologico-stilistică a materialului ceramic și de realitățile stratigrafice.

Cel mai amplu capitol din lucrare este capitolul IV (p. 59-132) în care autorul tratează *Cultura materială și spirituală a comunităților neo-eneolitice de la Lumea Nouă*. Toate materialele descoperite (inedite în majoritate) sunt prezentate stratigrafic, iar o mare parte sunt ilustrate prin intermediul planșelor.

În subcapitole separate, sunt tratate pe larg: ceramica, industria litică, industria materiilor dure animale, plastica, riturile și ritualurile funerare. Sunt analizate, din punct de vedere tehnologic și tipologico-stilistic, materialele culturilor și grupurilor culturale Vinča, Lumea Nouă, Turdaș, Foeni și Petrești, dar sunt descrise și importurile culturilor Herpály și Precucuteni. Informații complementare au fost obținute cu ajutorul analizelor arheometrice efectuate cu precădere pe eșantioane de ceramică pictată Lumea Nouă și ceramică fină Foeni.

„Mormântul multiplu” descoperit în interiorul așezării, aparținând grupului Foeni, este tratat și analizat pe larg în subcapitolul dedicat studiului comportamentelor funerare, fiind prezentat ca un caz unic pentru cercetarea arheologică a neo-eneoliticului de pe teritoriul României. Ipotezele rezultate din acest demers sunt argumentate printr-un studiu comparativ cu descoperiri similare de la Talheim, Asparan Scheltz, Herxheim, Esztergályhorváti, Bronocice, Shiqmim și Durankulak.

În capitolul V (p. 133-148), autorul urmărește *Încadrarea cultural-cronologică a așezării preistorice de la Alba Iulia-Lumea Nouă*. Oferind o introducere în reperele cronologice specifice Neoliticului târziu și Eneoliticului transilvan, domnul Mihai Gligor, prin prisma argumentelor aduse, dar și a celor oferite de literatura de specialitate, ajunge la concluzia potrivit căreia secvența cronologică a sitului eponim începe la un orizont Vinča B1/B2 și se sfârșește odată cu „stingerea” locuirii Petrești.

Datele de cronologie absolută de la Lumea Nouă au fost obținute în urma analizelor ¹⁴C efectuate asupra unui număr de 10 probe organice prelevate din complexe închise atribuite grupului Foeni, precum și prin metoda termoluminescenței aplicată unor probe ceramice aparținând aceluiași grup cultural. Rezultatele astfel obținute, completate de datările radiocarbon de la Foeni, plasează evoluția grupului Foeni în aria sa de dezvoltare în intervalul 4750-4450 calBC.

Cu scopul de a pune în valoare descoperirile importante de la Lumea Nouă, în capitolul VI (p. 149-176) sunt tratate interferențele și relațiile purtătorilor culturilor documentate în situl de la Alba Iulia-Lumea Nouă cu culturile și grupurile culturale Vinča, Pișcolt, Lumea Nouă, Herpály, Turdaș, Foeni, Precucuteni, Petrești.

Pe tot parcursul lucrării, un loc deosebit este rezervat, așa cum era de așteptat, grupului cultural Lumea Nouă. Sunt făcute o serie de observații importante pentru poziția stratigrafică și cronologică a acestui grup în cadrul sitului eponim, dar este enunțată și argumentată și ideea conform căreia grupul Lumea Nouă se prezintă ca o entitate culturală distinctă, ca parte din marele cerc cu ceramică pictată dezvoltat în jurul Munților Apuseni.

Ultimul capitol al lucrării, respectiv capitolul VII (p. 177-178), este dedicat concluziilor. Reluând pe scurt rezultatele cele mai notabile ale acestui demers, autorul subliniază faptul că acestea reflectă stadiul actual al cercetărilor, lăsând loc ca ipotezele și ideile emise în această lucrare să fie confirmate, modificate, sau, dacă este cazul, chiar infirmate de cercetările ulterioare.

Pe lângă o vastă bibliografie (436 de titluri), dublată și de o listă a abrevierilor utilizate (p. 179-198), volumul de față conține și o descrierea a planșelor (p. 199-211), completată cu prezentarea unei distribuții a materialului arheologic pe complexe (p. 213-214).

În continuarea rezumatului consistent în limba engleză (p. 215-264) găsim bogatul material ilustrativ al lucrării (hărți, planuri, desene, grafice și tabele, figuri, foto), cuprins în cele 217 planșe (127 alb/negru, 90 color) numerotate cu cifre romane (p. 265-481).

În final, trebuie să remarcăm abordarea modernă, pluri- și interdisciplinară pe care domnul Mihai Gligor a aplicat-o demersului său. Cercetarea pluridisciplinară, exactitatea datelor stratigrafice, prezentarea analitică a materialelor descoperite, analizele arheometrice, datările ¹⁴C sunt doar câteva din elementele care fac din acest volum un instrument necesar cercetării arheologice a neo-eneoliticului din Transilvania. Ținând cont de aceste aspecte, dar și de clarificările aduse unor probleme care până în acest moment erau incerte, lucrarea de față reprezintă o contribuție importantă la cunoașterea sitului de la Lumea Nouă și, implicit, a neoliticului și eneoliticului transilvănean.